

مذکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۷ تیر ماه ۱۳۲۱

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - شور اول لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه
- ۳ - بیانات آقای رئیس راجع باوقات جلسات
- ۴ - موفع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس سدربع ساعت پيش از ظهر بريايت آقای اسفندياری تشكيل گرديد
صورت مجلس روز سه شنبه دوم تير ماه را آقای (ملوسی) منشی قرالت نمودند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظاری ایست ؟ (اظهاری نشد)
صورت مجلس تصویب شد .

۲ - شور اول لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه

رئیس - شور اول لایحه اصلاح قانون نظام وظیفه .
گزارش کمیسیون خوانده میشود .

گزارش از کمیسیون نظام به مجلس شورای ملی

کمیسیون نظام لایحه شماره ۲۷۷۸ دولت راجع باصلاح
قانون نظام وظیفه را در جلسه های متعدد با حضور آقایان
وزیر جنگ و معاون وزارت دادگستری و رئیس اداره آمار
و نبت احوال و ما بنده وزارت کشور مورد شور و مطالعه قرار داده

و برخی از آقایان نه ایندگان نیز برای اظهار نظر در جلسه ها
حضور داشتند و اصلاحات لازمه بعمل آمده تا بدانجا که این
مواد پیشنهادی همه بسود جامعه تنظیم یافته و رفع انگریزهای
سابق را نموده است و اینک گزارش آن برای شور اول تقدیم
و ضمناً استعلام میشود یکی از جلسه های هفتگی مجلس شورای
ملی برای شور اول آن اختصاص داده شود تا زودتر به بالاتکلیفی
مردمانی چند خانمه داده شود .

رئیس - مذاکره در کلیات است . آقای اوحدی

اوحدی - مخالفت این بنده راجع به لایحه دولت مربوط

بنظام وظیفه از نقطه نظر این ایست که مخالفت با دولت داشته

(طابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

عین مذاکرات مشروح شصت و ششمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین با اجازه - آقایان : دکتر ضیاء - فاطمی .
غائبین بی اجازه - آقایان : تولیت - ناصری - دکتر سنک - مهلب - آصف - صادق وزیري - نصر تپان .
دیر آمده بی اجازه - آقای اکبر .

باشم و همچنین از این نقطه نظر ایست که مخالفت با نظام یا نظام وظیفه داشته باشم فقط مخالفت از طرز تنظیم لایحه نظام وظیفه است . استدعا میکنم آقایان توجه بفرمایند . برای نظام وظیفه در ۱۳۰۴ قانونی گذشت که در آن قانون رعایت مصالح مملکت و رفاهیت حال عموم را در نظر گرفت بدین سبب معین کرد اشخاصی که دارای اجتهاد هستند اشخاصی که علمای مذهب زردشتی و یهود و مسیحی هستند از خدمت نظام وظیفه برای ابد معاف خواهند بود و همچنین نوشته است مدرسن معقول و منقول از خدمت نظام وظیفه برای ابد معاف هستند و همچنین نوشت کسائی که دارای تصدیق عالیه از مدارس داخله یا خارجه هستند که به تمپیر امروز لیسانس و دکترا گفته میشود اینها برای ابد از خدمت نظام وظیفه معاف هستند (مخبر - اینطور ایست) برای رفع سوء تفاهم و رفع اشتباه از رفقای خودم ماده ۱۶ قانون نظام وظیفه مصوبه خرداد ۱۳۰۴ را میخوانم ماده ۱۶ کسائیکه بواسطه موقعیت خود از نظام معاف میباشند : ۱ - حکام شرع مجاز با اجتهاد یا فتوی از مراجع تقلید یا فتوی و علمای درجه اول مذاهب زردشتی و کلیمی و مسیحی و مدرسین علوم معقول و منقول . ۲ - دارندگان تصدیقنامه (دیپلم) از مدارس عالیه داخله یا خارجه . ۳ - طلاب علوم دینی الهی آخر بنا بر این در ماده ۱۶ معافیت دائم این طبقه مصرح است و هیچگونه اشتباه و شکلی در آن راه ندارد قانون نظام وظیفه ۱۳۱۰ که بعنوان اصلاح قانون نظام وظیفه ۱۳۰۴ بمجلس آمده تفاوتیکه پیدا کرده است این است که برای لیسانس ها و دکترا یکسال قائل شده و برای غیر دکترا ۱۸ ماه قائل شده و در هر دو صورت یعنی هر دو قانون برای متکفلین ۴ ماه خدمت تعیین کرده است چه در قانون ۱۳۰۴ و چه در قانون ۱۳۱۰ متکفلین باید ۴ ماه خدمت نظام وظیفه انجام دهند و این عمل در نظام جریان داشته که ۴ ماه را برای خدمات مقدماتی نظام وظیفه همیشه مورد توجه قرار میدادند حال بنده تمجب میکنم از آقای وزیر جنگ که خیلی شخصاً با ایشان ارادت دارم با این مقدمه که در صدر لایحه تقدیمی خودشان تصریح فرموده اند باینکه این لایحه نظام وظیفه برای رفاه حال مردم است و برای آسایش مردم است و برای

جلو گیری از اشکالات است و بالتبعیجه بر اثر تجارب است که این لایحه پیشنهاد میشود خواستم ملتفت بشوم با این مقدمه چه باعث شد که قانون ۱۳۰۴ و قانون ۱۳۱۰ پشت پا افتاده شد و متوسل شدند بقانون ۱۳۱۷ که این قانون ۱۳۱۷ يك موادی دارد که نه خدا راضی است و نه پیغمبر خدا و نه من هم که عضو کمیسیون عدلیه بودم راضی بآن بودم (صحیح است) بنده استدعا دارم که آقای وزیر جنگ این عرایض را که بدون هیچ شائبه فقط از نظر مصالح و رفاهیت جامعه عرض میکنم در نظر بگیرید و اگر حالا هم نخواهند جواب بدهند يك قدری رویش تأمل کنند و اگر مراجعه هم لازم دارد بقوانین سابق بفرمایید بعد ملاحظه می فرمایند که منصفانه این عرایض بنده ورود دارد یا خیر یکی از مسائل که مورد توجه بنده است وقت سرباز گیری است که بنده مخالفم باین طوری که اینجا نوشته شده است زیرا آقایان میدانند اگر ابتدای سرباز گیری در فروردین ۱۳۲۱ باشد این اول کار زراعت و کاررعیتی و کار بهره برداری آن رعیت مشمول است بنده وارد جزئیات نمی شوم اگر موافقت میفرمایید خوبست همانطوری که در قانون ۱۳۰۴ و قانون ۱۳۱۰ وقت سرباز گیری را بمرحوم کرده و قانون ۱۳۰۴ خانمه سرباز گیری را تا آخر آبان همان سال معین ولی در قانون ۱۳۱۰ از آبان رد شده و نوشته شده است تا آخر آذر همان سال سرباز گیری باید خانمه پیدا کند بنده معتقدم که در بحبوحه قدرت و احتیاج بنظام قانون ۱۳۱۰ تنظیم شده است البته این نکته را رعایت نمیگرداند بهتر از نکاتی بود که در قانون ۱۳۱۷ نوشته شده است . یکی دیگر ملت ایران از حیث احتیاجات محتاج به آدم است خوبست وقت را غنیمت بشماریم ما که با کسی جنگ نداریم تهیه نظام را که برای جنگ نمیکنیم ایران سالهای سال است کوس صلح طلبی و کوس نفرت از جنگ را میزند احتیاجی ندارد که اینقدر افراد را در زیر پرچم تا يك مدت زیادی نگاه دارد بنابراین با اینکه خودم هر وقت يك دسته نظام را می بینم يك حالت تشنج و يك حالت حظ و يك

حالت سرور برایم پیش میآید معذالك تقاضا میکنم از آقای وزیر جنگ که تقلیل بدهند یعنی قائل شوند برای متکفلین همانطوری که در قوانین سابق چهار ماه شده است و در این لایحه شش ماه همان چهار ماه باشد و همانطوری که در قانون ۱۳۰۴ دکترها و لیسانس ها را معاف کرده اند اینها هم معاف باشند برای اینکه يك دکتری که میرود تا سن ۲۵ سالگی اقلأ زحمت میکشد تا دکتر درمهندسی میشود یا دکتر در داروسازی میشود یا دکتر در طب میشود یا دکتر در چیزهای دیگر بالاخره آن کاری را که زحمت کشیده برای جامعه نفعش بهتر است تا برود در سربازخانه اگر آقایان تصدیق دارند آقای وزیر جنگ هم توجه بفرمایند يك نفر که دکتر شده است پس از ۲۵ سال که از عمرش گذشته امروز نتیجه عملش را باید بملت بدهد یعنی ملت از او استفاده میکند يك نفر دکتر شده است در حفظ صحت بدنی از این دکتر ممکن است صدها نفر هزاران نفر در این مدتی که نظام وظیفه میرود مردم را معالجه کند و امراض را جلو گیری کند و خدمات مهمی بکند وقتی که رفت در نظام وظیفه چه خدمتی از وجود يك نفر دکتر یا ده نفر دکتر ساخته میشود ؟ باینجهات بنده معتقدم که آقای وزیر جنگ موافقت بفرمایند که این اشخاص همانطوری که در قانون ۱۳۱۰ معاف شده اند معاف باشند باقی میماند کسائی که تا رتبه دوره کامل متوسطه رسیده اند برای این اشخاص همان مدت یکسال کافی است بیشتر از یکسال برای اینها اسباب زحمت و چیزهای دیگر فراهم نشود اگرچه ورود در نظام را نمیخواستم بگویم این عرض را ندارم البته همانطور که يك روز خود آقای وزیر جنگ فرمودند که اینجا يك مدرسه ایست برای افراد بنده هم قائل هستم و حقیقه مدرسه است بولی تربیت بدنی برای تربیت اخلاقی باینجهت بنده عرض میکنم که یکسال کافی است برای آنها آمدیم سر قسمت عمومی برای قسمت عمومی هم ۱۸ ماه کافی است که یکسال و نیم باشد یکسال و نیم برای اینها و همانطور هم که عرض کردم بقیه هم برای سایرین (صحیح است) نکته

دیگر هم که خواستم عرض کنم اگر آقای وزیر جنگ توجه بفرمایند خوبست این مطلب را در نظر بگیرید که يك اشخاصی که فعلا در جریان خدمت نظام هستند پس از تصویب این لایحه و این قانون اینها را هم مشمول این لایحه قرار میدهند و تا هر جا که رسیده است طبق این قانون ب آنها معامله بشود .

مخبر کمیسیون نظام (روحی) : گمان می کنم در يك اصل بین همه همکاران ما تردید نباشد و آن بودن نظام وظیفه در کشور است کشور محتاج است بحراست و حفاظت حدود و نفوس و مرز و جهات دیگر و این وظیفه افراد است که این وظیفه خودشان را در مقابل وطن و میهن خودشان بسافرط پاکی و علاقمندی ایفاء کنند پس از اینکه این اصل را معتقد شدیم در وضعیت این عمل بایستی وارد در مذاکره بشویم البته نظریات مختلف است و ممکن است آقایان هر گونه نظر سودمندی دارند بدهند هم وزارت جنگ و هم کمیسیون هم بنده که مخبر هستم با آن موافقت میکنم که يك قانونی از مجلس شورای ملی بگذرد که برفع جامعه و مساوات باشد که بدون اینکه تبعیض روا داشته باشیم اجرا شود اصل این بوده است که ما سعی کردیم در کمیسیون که این قانون جنبه مساواتیش زیاد باشد و تبعیض را مسا در این قرار ندادیم . آقای اوحدی فرمایشانی فرمودند که بنده يك قسمتهایش را مجبورم اینجا جواب عرض کنم ابتدا فرمودند که مدرسین و غیر ذلک در سابق معاف بوده اند حالا چرا معاف نیستند و حالا هم باید معاف بشوند . حالا هم ما معافیت ها را قائل شدیم اما با يك مدارك مراجع صلاحیت داری که آن معافیت ها را تصدیق بکنند و آقا هم البته تصدیق میکنند که هیچ مجتهد جامع الشرايط و صاحب فتوای وجود ندارد که بیست و یکساله باشد . این يك کاری است بس مشکل آقا کار زحمت دار و رنج دار است کسی که بالاخره بمقام اجتهاد و فتوی میرسد این محتاج بيك سن کامل تری است که البته ممکن است پس از انجام خدمت نظام وظیفه هم این کار را دنبال کنند و پیش ببرند و بجامعه خدمت کنند - اما اینکه

آقا فرمودند چهار ماه کافی است آن روز درست بوده است ملاحظه بفرمائید قرآن مجید میفرماید کل یوم هو فی شأن هر روزی شان مخصوص دارد طرز کارهایش جور دیگر است امروز طرز کار با سابق متفاوت است امروز یک نفر سر باز باید یک عملیات زیادتری را انجام بدهد طرز کار نوع اسلحه عملیات همه کامل تر و بیشتر شده است سر باز امروز باید یک تمریناتی بیشتر از پیش در فنون مختلفه سر بازی بکنند که شاید در بیست سال پیش اینها وجود نداشت امروز آمده است این قضیه پیش ما و ماهم در این قانون باین قسم که ملاحظه میفرمائید گذاشته ایم و تمام هم عادلانه و از روی مساوات بوده است ما آمدیم دو سال را یک جا شش ماه کردیم یکجا یکسال کردیم یک جا هیجده ماه کردیم همه هم از روی عدالت و مساوات این جا نباشد که در قسمت دکترینها و تحصیل کرده ها یکسال و یکسال و نیم مدت خدمت معین شود و این هم کمتر از این ممکن نیست بشود زیرا اینها هم باید یک عنصر مفیدی برای کشور باشند و خدمت کنند و عملیاتی را هم در ظرف این مدت فرا بگیرند و این مطلب هم مخفی نماند که نظریاتی که وزارت جنگ نسبت با اجرای این قانون دارد بطوریکه ما دیده ایم از حالا هم در فکر تأمین این منظور و آسایش حال سر بازان است و دارد عمل میکند هم اکنون ممکن است آقایان تشریف ببرید و سر باز خانها را به بینید امروز سر باز خانها در نهایت نظم و ترتیب است از حیث نظم و لباس و خوراک و منزل حقیقه خیلی خوب است و یک نمونه ایست برای افراد سر باز که از همه جهت تربیت میشوند حتی در آنجاها مزارع نمونه یک قسمت درست کرده اند که سر بازان دهقان و کشاورز هم معلومات نظامی و سر بازی فرا بگیرند و هم سواد و معلومات پیدا کنند هم اطلاعات کشاورزی خود را تکمیل کنند حتی مراتب اخلاقی خود را هم مستحکم کنند که مثل یک مدرسه وقتی از آنجا خارج میشود این یک تاین فهمیده عاقل و لایق و عنصر مفیدی برای مملکت خواهد بود و اهل هر کجا باشد بهمان محل بر میگردد و استفاده میدهد این یک چیزی

این مقدار سر باز را همیشه برای خدمت حاضر داشته باشیم و احصائیه که در دست ما هست و بایستی او را معامح نظر قرارداد این موالید کفایت نمیکند برای اینکه دو سال را یکسال یا یکسال و نیم بکنیم امروز در بعضی از ممالک دنیا حتی سه سال کرده اند زیرا بایستی افراد بیایند و جای اینها را بگیرند و در مدت یکسال این کار عملی نمیشود بنابراین تصدیق بفرمائید که این مدت را قبول کردن مشکل است و بطور کلی همانطور که عرض کردم ما اگر قانون نظام وظیفه میخوانیم امروزه اوضاع دنیا طوری است که ممکن است در آنیه نزدیکی روبرو آرایش برود ما هم بایستی مثل یک ملل زنده زنده گوی کنیم و بایستی در سایه سر باز سر بازان حدود و ثغور خودمان را محافظت کنیم و بنده مخصوصاً در این موقع که آقای وزیر فرهنگ تشریف دارند میخوانم خواهش کنم که حتی در امر پیش آهنگی هم مقدم بشوند زیرا اگر اینها بد بود سایرین نمی کردند ما هم باید بکنیم؟

رئیس - آقای اعتبار .

اعتبار - موضوع قانون نظام وظیفه یکی از قوانینی است که بنظر بنده در هر موقعی که بحث شود و هر موقعی که به مجلس شورای ملی بیاید بایستی همیشه ما تجلیل کنیم و احترام کنیم که یکی از قوانین مفیدی است که بدرد کشور میخورد لیکن علت اینکه بنده بنام مخالفت با این قانون میخوانم صحبت کنم يك موضوعی بود که بنده را فوق العاده متأثر کرد و لازم دانستم که آقای وزیر جنگ در این باب يك توضیحاتی به مجلس شورای ملی بدهند بنده در یکی از جرائد خواندم صحبت از سوار محلی شده بود که پول به سوار محلی داده اند یا میدهند و همینطور در اداره امنیه کار داشتم و دیدم آنجا ما يك امنیه ای را که بخون دل داریم از بودجه مان کم میکنند و به او میدهند صحبت از این است که حقوق همین افراد را بيك سواران محلی تخصیص داده اند و میدهند من حقیقتاً فوق العاده متأثر شدم بنده در امور تهائی که در قسمت های کردستان و چه در قسمت های لرستان داشته ام با این کیفیت سوار محلی برخورد کرده ام و معایب این

کار را خیلی خیلی خوب میدانم باور بفرمائید که اگر شما در دولت ما روی این فکر بروید دیگر جلوی این کار را نمیشود گرفت این قضیه مسری است و يك سوء سیاستی است که هر کس امروز برود دنبال سوار محلی و بخواند با سوار محلی باین مملکت امنیت بدهد بهتر است که ندهد (صحیح است) بنده اینطور دیدم اینجا که يك مردی آمده بود حقوق دو ماهه اش را میخواست می گفتند باید در محل بروی میگفت همین جا میخوانم این خودش میرساند که دروغ است این قضیه سواران محلی خود اینها يك مردمانی هستند که خودشان با دزد ها سر يك هستند با قطاع الطریق ها هم شب هستند بنده خودم دیده ام که در هیچ تاریخی نبوده است که اینها با دزد های محلی طرف شده باشند بکنند از آنها را کشته یا زخمی کرده باشند همیشه با آنها ارتباط داشته اند و بنده تقاضا میکنم از دولت که اگر واقعا این رویه را میخواند پیش بگیرد بهتر این است که پیش بگیرد و نکند این کار را این رویه غلطی است که ما بخوانیم امروز هر خانی را برداریم بیاوریم بیست تا سوار سی تا سوار باو بدهیم و يك حقوقی برایش قائل شویم و حال آنکه میدانیم که این خواب این چه مضراتی داشته اند و دارند و چه بدبختی هایی برای این مملکت ایجاد کرده اند (صحیح است) بهر حال این قضیه بنده را بقدری متأثر کرد که خیال کردم در موقع طرح قانون نظام وظیفه این نکته را به آقای وزیر جنگ تذکر بدهم و توضیح بدهم که با اطلاعی که از وضعیت سواران محلی دارم بنده ترجیح میدهم که يك محلی را قاعاً صف صف بکنند و سواران محلی بگیریم (صحیح است) این عقیده بنده است در این قسمت و اگر توضیحات بیشتری هم بخوانند بنده حاضریم که در این باب مفصلاً نظریات و اطلاعات خودم را خدمتتان عرض کنم و اگر امروز ضرورت هم ایجاد کنند که شما يك دسته ای بیاورید و يك حقوقی بهشان بدهید دستجات دیگر را هم باید بدهید و همینطور این قضیه دنباله پیدا میکند آوقت يك وقت ملاحظه میکنید که يك مملکتی را که با يك زحمتی خلع اسلحه کرده اند دو

مرتبه مسلح می‌دهند و این ترتیب یعنی چه ؟ اصلاً قانون نظام وظیفه برای چیست ؟ بودجه وزارت جنگ و امنیت برای چیست ؟ بالاخره بنده معتقد هستم که شما با داشتن امنیت و با داشتن وزارت جنگ و با داشتن سرباز خانه که اینجا آقای مخبر محترم شرح دادند و ما هم تصدیق می‌کنیم که همینطور هست با بودن این وضعیات سواران محلی یعنی چه این چه موضوعی است این چه بدبختی است برای مملکت که ما بخواهیم این رویه را اتخاذ بکنیم اگر خدای بخوایست بخواهیم این قضیه را عملی کنیم بهتر این است که این وزارت جنگ و امنیت را درش را به بندیم و برویم دنبال سواران محلی . موضوع دیگری را که من باب تذکر می‌خواستم عرض کنم موضوع خواستن افراد است برای انجام نظام وظیفه دو نظر داشتیم بنده یکی تأمین شده که سومی کنیم افراد در یک مرتبه احضار شوند و در سال در ایام مختلف ما این مردم را بیکار نکنیم این تأمین شده ولی در فصلش در موقعش بنده مخالفم احضار افراد را برای فروردین ماه هر سال هم بیکار نماند و این موقع بنظر بنده موقعی است و ماهی است که موقع کشت و کار رعایاست و مشغول رعیتی خواهند شد و اگر بخواهند در آن موقع بیایند بکلی از کار رعیتی و کشت میمانند و بالاخره کشور دچار زحمت میشود از نظر کشاورزی و حال آنکه می‌توانیم این کار را در بهمن ماه بکنیم که رعیت تا پانزدهم اسفند که بیکار است و برای کارهای کشاورزی گرفتاری و مسئولیتی ندارد عرض دیگر بنده راجع بماده ۶۴ بود که می‌نویسد مشمولین ۱۲۸۴ الی ۱۲۹۰ را معاف می‌کنند بنده عقیده‌ام این است بهمان دلیلی که مشمولین ۱۲۸۴ تا ۱۲۹۰ احضار نشده اند و تا بحال بخدمت رفته‌اند ما بایستی این موضوع را بسط بدهیم یعنی اقلاً تا ۹۷ را بایستی مشمول همین ماده قرار بدهیم و معاف کنیم زیرا ما احتیاجی به اینها نداریم و این قضیه را خودمان در عمل دیده‌ایم که با سوء جریانی که در ادارات نظام وظیفه هست جز سوء استفاده ساییده دیگری نخواهد داشت زیرا عمل این بوده است که این قبیل مشمولین در سال دوم مرتبه

از کار و زندگی خودشان بیکار میشدند و آنها را می‌آوردند بحوزه های مرکزی یا فرعی و آتوقت با دادن يك مبلغی دو مرتبه برمیگشتند و آتوقت باز شش ماه دیگر همین بازی در کار بود و ما هر قدر بخواهیم برای حسن اداره نظام وظیفه این جا حرف بزایم بنظر بنده تا يك متخصصینی نداشته باشیم و تا يك مردمانی که واقعا ایمان داشته باشند برای این کار پیدا نکنیم حسن اداره نظام وظیفه یکی از آن چیزهایی است که ما به آن نرسیم پس از نظر اینکه مردم را تا حدی راحت کرده باشیم و تا اندازه از این زحمت خلاص کنیم در این قسمت اجازه بدهید این ماده ۶۴ را بسط بدهیم و حتی الامکان هر قدر ممکن است این را جلوتر ببریم و تا اندازه هم نظام وظیفه بزحمت بیفتد و واقعا بتواند مشمولین یکسالش را جمع آوری کند و مورد استفاده خودش قرار بدهد از این جهت بنده پیشنهاد کردم که در این قسمت تا ۱۲۹۶ را مشمول قرار ندهند .

وزیر جنگ - چون وقت تنگ است و آقایان محترم همه نظریاتشان را راجع به قانون نظام وظیفه نفرموده اند بنده اجازه می‌خواهم که دفاع خودم را موقوف بجلسه آینه بکنم ولی موضوعی که بنظر بنده خیلی مهم است و لازم است جواب عرض کنم موضوعی است که آقای اعتبار نماینده محترم فرمودند و آن راجع بسواران محلی است کلیه عقاید و نظریاتی که فرمودند کاملاً صحیح است و نظر دولت هم همین است و تعداد سواران محلی که موجود است فوق العاده کم است و پندایش در موقعی بود که امنیت و ارتش به بعضی نقاط کشور سرعت نمیتوانست برسد و برای ایجاد امنیت فوری در نظر گرفته شد که تعداد مختصری سواران محلی موجود باشد که به محض رسیدن امنیت یا ارتش با آنها این سواران محلی منحل شوند و باز عرض میکنم که تعداد آنها کم است و بزودی بهیچوجه باقی نخواهد بود باقی عرایضم راجع به نظام وظیفه بجلسه بعد موقوف میکنم

رئیس آقای ملک مدنی

ملک مدنی - قانون نظام وظیفه یکی از قوانین خیلی

خوبی است که در دوره گذشته از تصویب مجلس گذشته و بنظر بنده یکی از کارهای مفید ایام گذشته همین قانون نظام وظیفه است و بنده هم خاطر دارم که این مرتبه چهارم است که در مجلس از طرف وزارت جنگ پیشنهاد میشود اولاً بعقیده بنده خوب بود که این قانون را حالا که آقای وزیر جنگ قصد اصلاح داشتند يك مرتبه تمام قانون را به مجلس پیشنهاد میکردند که در تمام مواد بررسی بشود و با این وضع فعلی و آزادی که هست و مجلس از روی علاقه مندی برای تدوین قانون نظام وظیفه حاضر شده همه مواد قانون فعلی را مطالعه کنند و کمیسیون هم مجال داشته باشد و مجلس هم مطالعه بکند بعضی موادی که شاید در اینجا اصلاحاتی پیش بینی شده مورد دقت و نظر واقع شود و تجدید نظری بشود عقیده بنده این است که این کار بشود زیرا ما وقتیکه در دوره پنجم این قانون را گذرانیدیم البته آتوقت يك جهات و دلیلی داشت که بعضی از مواد بنظر بنده مناسب با وضعیت نبود است و باید در آنها هم تجدید نظر بشود . اما نظر اصلی بنده آنچه که قبلاً لازم است عرض کنم که در کمیسیون مورد توجه واقع شود و آن این است که بنده اصولاً مدت دو سال را برای نظام وظیفه معتقد نیستم اعتقاد بنده این است که دوره خدمت نظام وظیفه برای يك سرباز يكسال بیشتر در ایران لازم نیست چون ما تجربه داریم این مدت دو سال يك نفر زارع و يك افردهقان که بسربازخانه میرود تا وقتیکه برگردد این دیگر بکلی شالوده زراعتی او از هم پاشیده میشود و يك مرد زارعی نیست که بتواند زندگانی خودش را اداره کند بعلاوه ما احتیاج نداریم که خدمت را دو سال بکنیم . مطابق آماري که بنده از خارج تحقیق کردم و در دست است ما اگر در هر سال در حدود صد هزار نفر مشمول داریم در این کشور صد هزار نفر برای خدمت سربازی و حفظ امنیت داخلی و خارجی ما کافی است و احتیاجی به بیشترش هم نداریم بنده اعتقاد شخصی در اینجا این است که باید خدمت وظیفه دوره اش را يك سال کرد و برای اشخاص هم که دیپلمه و لیسانس هستند و بایستی کادر

افسری را طی کنند خدمت در دانشکده افسری شش ماه کافی است و شش ماه هم در صف این عقیده شخصی بنده است دلایل زیادی هم دارد بنده حالا نمی‌خواهم عرض کنم بطور کلی توضیحاتم را اینجا عرض میکنم اگر چنانچه قبول نشد آتوقت بنده دلایل و توضیحات بیشتری که لازم است عرض خواهم کرد . عرض کنم یکی دیگر از قسمت هایی که مورد نظر باید بشود و در این قانون هم پیش بینی شده است همان مسئله متکفلین است این مسئله متکفلین در چندین دفعه سه دفعه که قانون نظام وظیفه در این مجلس آمده و اصلاح شده هر دفعه این را شدیدترش کرده اند و نتیجه هم گرفتاری يك عده از افراد کشور بوده . البته طبقه روحانیون و علما و صاحبان فتوی البته باید از خدمت معاف باشند ولی بنده شخصاً معتقد نیستم که هیچکس از خدمت وظیفه دور باشد زیرا هر کس در سهم خودش باید برای این آب و خاک خدمت بکند آن کسی هم که د کتر میشود و لیسانس می‌شود باید برای آب و خاک خودش خدمت بکند در موقعی که لازم می‌شود تفنگ را باید بردارد و از آب و خاک خودش دفاع بکند این عقیده شخصی بنده است ولی يك اشخاصی هم هستند که آنها تکفل يك خانواده را دارند اینها را در نظر بگیرد يك مردی که سرپرست چهار پنج نفر باشد و باید اینها را نان بدهد وقتیکه او را بخدمت آوردند آن چند نفر عائله او سرگردان و بیچاره میشوند در ادوار گذشته هم این مطالب را هم اینجا در کمیسیون نظام وظیفه که خود بنده هم در آن موقع در کمیسیون که فوق العاده تشکیل شده بود افتخار عضویت داشتم هر قدر داد کردیم و گفتیم این سختی موجب میشود که مردم فقیر و بیچاره در زحمت بیفتند و بالاخره بکنند هم معلولین را آتوقت آوردیم مشمول کردیم مثلاً کسیکه از يك چشم نابینا است که هیچ جای دنیا خدمت نمی‌کنند میبرند یکی از آنها پسر خود بنده بود . پسر بنده که يك چشمش معیوب شده بود در طفولیت دو سال رفت خدمت کرد با اینکه تحصیل هم کرده بود خدمتش را کرد و آمد

این است که باید تجدید نظر بشود و باید دید که قانون چقدر موافقت با اصلاح شود و چقدر آهنگ بی مطالعه بود بنده این را عرض میکنم یکی از همین آقایانی که رئیس بهداری آهنگ بود زده بود پشت شانهاش گفته بود چون پسر فلانکس هستی ؛ دکتر بهداری هم نوشته است که تو آن چشمت ممکن است صدمه ببینی معاف هستی ولی چون پسر فلان کس هستی برو در سربازخانه گفتم خیر برو کار کن سابقه هم دارد پرونده اش هست همین دکتر علوی نوشت معاف است بالاخره همان سر لشکری که رئیس بهداری بود موافقت نکرد و رفت خدمتتش را تمام کرد بیرون آمد اینک پسر بنده بود معذرت با او اینچنین معامله کردند حالا یک دهانی بیچاره بی او که نومی یک ده نشسته است به بینید با او چه رفتار میشود این را برای مثال عرض کردم که به بینید قانون نظام وظیفه را بدترین شکلی و فجیعترین طرزى در این کشور اجرا کردند بمقیده بنده آقای وزیر جنگ یکی از کارهای لازم این است که بهترین افسرهای پا کدامنشان را برای گرفتن نظام وظیفه مأمور کنند زیرا باور میکنید حالا گذشته و بنده دوست ندارم درباره افسرهای ارتش چیزی صحبت بشود زیرا آنها هم مال ما هستند و ما هم مال آنها هستیم فرقی بین مجلس و ملت و ارتش و اینها نیست همه مال هم هستیم باید بالاخره همه در جای خودمان انجام وظیفه کنیم ولی خدا شاهد است اینها رفتارشان طوری بوده است که اصلاً اگر اینها را حالا بخوانند حکایت کنند بنظر افسانه میآید مبالغه میآید که اینها چه کرده اند در ولایات و مردم چه قسم از شرارت اینها در زحمت بودند بیبستی با کمال جدیت جلو این جور اعمال را بگیرند و بهترین افسرهای پا کدامن و خوش سابقه را مأمور این کار نکنند نه اینکه هر چه افسرهای بازنشسته یا بد سابقه است برای اینکه یک کاری داشته باشند آنها را مأمور این کار نکنند این یک چیزی است که هر چه مورد دقت قرار بدهیم و تذکر بدهیم مورد توجه قرار بگیرد همانطور هم که همه انتظار دارند انشاء الله اواقصیکه در گذشته بوده هم از نظر قانون و هم

از نظر عمل اصلاح میشود چون بنظر بنده دستگاہ عمل مهمتر است و بیشتر مؤثر است تا دستگاہ قانون زیرا ممکن است قانون را خوب تهیه کنیم اما موقعی که دست اجرا افتاد آنچه منظور قانونگذار بوده عملی نشود. عرض کنم خدمتتان این عرایض بنده بود اما قسمتی که آقای اعتبار راجع بسواران محلی گفتند آقای وزیر هم اینجا توضیح دادند بنده اینجا اعتقادی دارم که عرض میکنم شاید این عقیده مخالف هم داشته باشد ولی بنده عقیده ام را عرض میکنم که در صورت مجلس بعاند شلیدیک وقتی مورد توجه بشود ما نباید بر گردیم بسابق اگر مملکت ما هر خسارت و زحمتی دیده نتیجه اش مرکزیت حکومت مرکزی بوده قدرت حکومت مرکزی باید حفظ شود دولت باید قدرت داشته باشد ما نباید موافقت داشته باشیم که فلان خان و ایلیخان یا سردار میدانم فلان بمردم حکومت کند و زور بگیرد و این مطلبی است که جزء مسائل اساسی برنامه دولت باید باشد و از نظر نباید دور کنند این افرادی که همه کشته شدند در نقاط مختلف بوستان که آدم وقتی عبور میکنند از تنگ زاهدان قبرستان را آنجا می بینند تمام سرباز است که کشته شده برای این است که حکومت مرکزی قدرت داشته باشد این اصل را باید حفظ کنند پسر بنده اگر در جریان محلی کشته شود بهتر از آن است که دولت سوار محلی بگیرد و باز آن اصل را تقویت کند بنده عقیده شخصیم این است که در این راه هر کس هر قدمی بردارد قدم مضری است و نفع کشور نیست این ایده و فکر را باید از پیش برد معنی ندارد دولت سرپایش نشسته است وزارت جنگ هست سوار محلی میخواهیم چکنیم بالاخره بکلی این فکر باید از بین برود بی کارش و هر کس در این مملکت کردن کلفتی و سرکشی بکنند دولت باید با قدرت سرباز سرش را بکوبد مجلس هیچوقت طرفدار این اشخاص نبوده و نیست و هر وقت دولت برای امنیت هر سائیلی قانونی خواسته است مجلس تصویب کرده است پول هم که هست خود دولت هم هست بیرق دولت در همه جا باید حکمفرمایی کند آقای وزیر جنگ این فکر را باید در نظر داشته باشند و من یقین دارم که این عرض بنده را همه آقایان تصدیق خواهند فرمود (صحیح است).

رئیس - آقای انوار .

انوار - اول بنده یک عرض میکنم و از آقایان همکاران عزیز خودم عذر میخواهم که یک تذکری میخواهم عرض کنم سؤال و کیل از و کیل ممنوع است لکن باصلاح خودشان یک شوخی باینده میکنند و میگویند هر کدام یک تولیتی دارند تولیت نظامنامه باینده است بنده عرض میکنم نظر بدتولیت نظامنامه شور در کلیات مطابق ماده ۵۳ و مطابق ماده ۳۷ این است که شور در کلیات یعنی اساساً من این لایحه را قبول دارم یا ندارم . وارد شدن در مواد غیر از شور در کلیات باید گفت که این قانون نظام وظیفه امروز لازم است محتاج الیه هست بفلان دلیل و فلان دلیل من موافقم و آن کسی که مخالف است در کلیات باید بگوید که من بفلان دلیل و فلان دلیل من مخالفم آنوقت مجلس در این جا قضاوت می کند و اکثریت رأی میدهد که آیا این موافقت صحیح است یا مخالفت صحیح است بعد از آنکه مجلس رأی داد و وارد در مواد شدیم آنوقت ماده بماده معارض میشود و می گذرد مثلاً این ماده محل نظر است دو سال زیاد است یا هجده ماه زیاد است یا کم است د کترها و لیسانسیه ها وارد باشند یا نباشد اینها را باید در مواد صحبت کرد و شور در کلیات غیر از شور در مواد است این جا برای خاطر آقای اعتبار عرض میکنم که می فرمایند در مجلس هر کس کاری دارد و تولیت نظامنامه با تو است بنده خواستم عرض کنم که بلی تولیت نظامنامه باینده است (خنده نمایندگان) و باید نظامنامه را رعایت کنیم .

اعتبار - بشرطی که همیشه اینطور باشد :

انوار - بلی . عرض میکنم که ز عشق تا بصبوری هزار فرسنگ است . در این مجلس موقعی که اشاره کرده بودند برضائیه توجه میفرمائید ؟ تصدیق بفرمائید آقا موقع را هم باید در نظر بگیریم و ملاحظه نکنیم . آن موقعی که در این جا اشاره کرده آوردند برضائیه خدا شاهد است گمان میکنم اغلب آقایان و بنده خودم را عرض میکنم آرزو داشتیم ای کاش گفتند میباشتم و بر میداشتیم و میرفتیم آن جا برادران خودم را کمک کنیم یاری کنیم و اقدام کنیم بدفع اشاره آنها

بگوئیم منحصر برضائیه است بلکه برای تمام نقاط مملکت . مجلس و نمایندگان این جور نظر دارند که برای حفظ استقلال مملکت خودشان مسلح بشوند و بروند و دفاع کنند پس ملاحظه نباید بکنیم و موقع مملکت را هم در نظر بگیریم و جریانی که هست در نظر بگیریم آنوقت دولت را در تحت این جریان فشار قرار بدهیم - ملاحظه بکنید فشار ما از یک طرف ناله و زاری آنها از یک طرف برای اعاده ترتیبات و امنیت خوب اگر در یک موقعی آدم محتاج بشود ناچار میشود سم هم میخورد خوب مریض است دیگر ناچار میشود دیگر . طیب گفته است و از جهت رفع بلائی فوری است پس اگر دولت هم یک عدد سوار محلی کسر کرده این در یک موقع فوق العاده بوده است که عرض کردم همه هم میدانید ولی نه این است که این یک اساسی باشد هیچوقت این کار اساس پیدا نمیکند (صحیح است) پس ما نمیتوانیم این را یک ایرادی وارد کنیم و بگوئیم که این دولت قائل بمرکزیت نیست نه آقا کدام دولت است که قائل بمرکزیت نباشد ؟ خیال نفرمائید این دولت قائل بمرکزیت نیست نه خیر - اینها وزرای دوره استبداد هستند اینها مستبد هستند چطور قائل بمرکزیت میشوند ؟ (خنده نمایندگان) که اقتدارشان ازشان گرفته شود . نه خیر خیال میکنید اینها دمکرات هستند ؟ نه . خیال میکنید (خنده نمایندگان) خیال میکنید که اینها میخواهند و میل دارند یک قوه دیگری هم در مملکت ایجاد بشود ؟ خیر ابتدا همچو چیزی نیست اگر هم یک مأمور محلی گرفته اند از روی ناچاری بوده آقای وزیر جنک اظهار کردند در یک موقع فوق العاده بود و در مواقع فوق العاده ما باید صرف نظر کنیم آقا اضطرار است مسلماً آن گذشته است و مسلماً بدانید این را در رفقای ما این عرق اسلامیت هست این ندای اسلامیت و این صلابت اسلامیت هست که در یک موقعی که ناچار میشود مسلمانان بسایند دور هم جمع شوند و اعانت کنند یکدیگر را حفظ کنند حدود و نفوس را از شرارت نه اینکه اینها که آمدند و غارت کردند و چاق بدست گرفتند نه هیچکس باین ترتیب راضی

نیست (صحیح است) باید چماق را از شان بگیرد و سر خودشان بگوید (صحیح است) این يك مطلب . اما راجع بفرمایش آقای ملک مدنی که فرمودند راجع بتمرکز بنده باشماها عرض کردم هم عقیده هستم کاملاً و مسلماً هیچوقت هیچیک از افراد ماها نمیتواند و نباید منکر این اصل شود و نمیتواند قائل شود که غیر از مرکز که تهران باشد کسی بتواند در مقابل قوه و قدرت حکومت مرکزی اظهاری بکند و عرض اندام نماید و در مقابل مرکز حکومت بکند . همه با این اصل موافقیم . اما در مسئله مواد باز هم تکرار میکنم وقتی که در مواد ایرادی باشد و در هر ماده اش که نظریاتی باشد ما دوشور داریم خوشبختانه فواین ما چهار شوری است دو شور در مجلس دو شور در کمیسیون پیشنهادات میشود مطالعه و مذاکره میشود پس وقت مجلس را معطل کرده و گفتن که من موافق هستم با نظام وظیفه اما چیزهای خارج گفتن بنده عقیده ندارم و عقیده ام این است که مذاکره در کلیات کافی است و وارد در مواد بشویم من هم يك نظریاتی و ایراداتی دارم ولی البته آن نظریاتی که دارم مندرج باشد در کلیات و در کلیات بگویم که همیشه این است که مطابق نظام نامه تقاضای میکنم کفایت مذاکرات را

جمعی از نمایندگان - ختم جلسه . مذاکرات کافی است
مخبر - استدعا میکنم آقایان رأی بورد در شور مواد بدهند آوقت .

تهرانچی - امیشود آقا خیالی ها اجازه خواسته اند که صحبت کنند (صحیح است)

رئیس - چون عده از آقایان اجازه خواسته اند اجازه محفوظ میماند برای جلسه بعد

[۳ - بیانات آقای رئیس راجع باوقات جلسات]

بعضی از آقایان رفقا بواسطه گرمی هوا و تابستان تقاضی دارند که هفته يك مرتبه جلسه بشود . . . (صحیح است) (همه نمایندگان - خیر هفته سه جلسه)

رئیس - حالا اجازه بفرمائید . مطلب دیگر اینکه آقایان ایراد میکنند که چون بعد از ظهر ها گرم میشود

و وسائل نقلیه هم بزحمت فراهم میشود صبحها جلسات را زودتر تشکیل بدهیم (صحیح است) که ظهر جلسه ختم شود اما راجع بجلسات هر طور که میفرمائید

ملک مدنی - اجازه میفرمائید ؟

رئیس - بفرمائید

ملک مدنی - هوا گرم است واپس مجلس هر وقت دولت کارهای لازم داشته است برای کار حاضر بوده است حتی در تابستان هم تعطیل نکرده است و بنظر بنده موقعیت فعلی ایجاب میکند که هفته دو روز را لاقلاً جلسه داشته باشیم (صحیح است) . يك شنبه و پنجشنبه بنده نظر من این است بشرط اینکه جلسات خصوصی را جزو جلسات قرار ندهند جلسات کمیسیونها را هم بنظر سر ساعت هم بیائیم و کار کنیم . (صحیح است)

رئیس - بسیار خوب این طور که فرمودید میکنیم و جلسه آتی را روز پنجشنبه قرار میدهم اما آقایان سر ساعت هشت و نیم تشریف بیاورند که ساعت نه مجلس را تشکیل بدهیم **دشتی** - من مخالف هستم آقا . اجازه میفرمائید

رئیس - بفرمائید

دشتی - بنظر بنده این کار مزخرفی است که يك روز یا دو روز در هفته برای جلسات مجلس وقت معین کنند . این خوب نیست . باید باندازه که کار هست مجلس جلسه داشته باشد و کار کند تمام دوائر دولتی کار میکنند تمام مردم کار میکنند ما نباید بگوئیم که هفته يك جلسه یا دو جلسه داشته باشیم این بسته بنظر رئیس مجلس است اگر کار زیاد باشد زیاد تر جلسه میکنند کم باشد کمتر و این باید بنظر خود آقای رئیس و کمیت کارها باشد و ما برای چه معطل بگذاریم کار دولت را

انوار - اجازه میفرمائید

رئیس - آقای انوار

انوار - عرض بنده را گمان میکنم آقایان نمایندگان دربارهام بصداقت قضاوت کنند تا بحال بشهادت تفتیش و صورت جلسه ها من غیبت نداشته ام نه در کمیسیونها و نه در جلسات ابتدا غیبت نداشته ام قبل از همه آمده ام بعد از همه

رفته ام بنابراین اگر يك عرایضی میکنم آقای دشتی نفرمائید که من تنبلی کرده ام . آقا کمیسیونها کار دارند کمیسیون بودجه ۱۸ نفر عضو دارد الآن خیلی کار دارد باید کارهایش را بکند و بمجلس پیشنهاد کند که جزو دستور بشود ناچارند در کمیسیون حاضر شوند کمیسیون کشاورزی ۱۸ نفر عضو دارد و کار باید بکند کمیسیون دادگستری ۱۸ نفر عضو دارد کار دارد باید برای مجلس تهیه کار بکند اینها را هم فرض بفرمائید که باید کمیسیونها را تشکیل بدهند و کارشان را بکنند چطور میشود که هر روز جلسه بکنیم ؟ پس اگر همینطور که آقای ملک مدنی فرمودند هفته دو روز یکشنبه و پنجشنبه جلسات مجلس تشکیل بشود بهتر است که کمیسیونها هم بتوانند بکارهای خودشان برسند . (صحیح است)

مخبر فر همنند - راجع بقانون نظام وظیفه با اینکه بنده در کمیسیون نظام عضویت نداشته ام ولی در تمام جلساته حاضر بوده ام عجله داشتند که این قانون زود تر پیشنهاد شود چون نظر دارند که بلکه مشمولینی که امسال دعوت بکار شده اند مشمول این قانون بکنند . التفات می فرمائید ؟

عجله دارند بگذشتن این قانون در مجلس هم اکثراً در این خصوص صحبت شده است بالاخره این قانون با همه مردم تماس دارد و ما اگر بخوایم با تفریح و تفنن این کارها را بگذاریم نمیشود چون مردم بلا تکلیف هستند و دولت هم نظر ارفاق گرفته است که اینها را مشمول این قانون بکنند ما هم باید کمک کنیم باین فکر و اقلماً هفته سه روز چهار روز جلسه بکنیم و يك روز دو روز را هم اختصاص بدهیم باین قانون که زودتر بگذرد و باقی جلسات هم مال سایر لوایح باشد چون مجلس برای کار است هر وقت کارش زیاد میشود باید هر روز هم جلسه تشکیل بدهد کار ندارد دیرتر تشکیل بدهد **رئیس** - آقای وزیر دارائی برای جواب سؤاها آمده بودند . میماند برای جلسه بعد .

[۴ - موقع و دستور جلسه آتی - ختم جلسه]

اگر اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم . جلسه آتی روز سه شنبه اهم تیر ماه سه ساعت بظهر دستور هم لایحه نظام وظیفه (صحیح است)

دشتی - هفته سه جلسه پیشنهاد میکنم .

طباطبائی - صحیح است .

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری